

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
географічний факультет

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
кафедра українознавства

Волинський національний університет імені Лесі Українки
кафедра готельно-ресторанної справи, туризму і рекреації

Луцький національний технічний університет
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Старопольська академія прикладних наук у Кельцях
ГО «Український меморіал» (м.Пардубиці, ЧР)

Національний музей історії України у Другій світовій війні
Інститут досліджень діаспори

Міжнародна науково-практична конференція

МЕМОРІАЛІЗАЦІЯ: ВІД НАУКОВИХ ЗАСАД ДО СВІТОВИХ ПРАКТИК

22 листопада 2024 року

УДК 725.945:[172.4:355.01-053.18]](477+100)(082)

М47

Меморіалізація: від наукових засад до світових практик: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 22 листопада 2024 р.) – К., 2024. – 181 с.

*Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
протокол № 4 від 26 листопада 2024 р.*

ISBN 978-617-674-067-4

Збірка матеріалів міжнародної науково-практичної конференції містить його програму та результати студіювань науковців, педагогів, аспірантів і студентів різних регіональних центрів, а також практиків. У публікаціях висвітлюються та аналізуються питання ідеології створення, стану та актуалізації національних пантеонів, теоретико-методологічних засад, дисциплінарного статусу та науково-практичних здобутків некрополістики, музеєфікації пам'яті, практики пам'ятання та меморіалізації військових меморіалів, туристсько-краєзнавчих досліджень для створення «Маршрутів пам'яті», меморіальної дипломатії, інституціональної біографістики в контексті комеморативних практик, етноекзогенного потенціалу гуманітарного проєкту «Місця пам'яті на мапі України»

© Винниченко І., упорядкування, 2024

Інституціональна біографістика в контексті комеморативних практик: міжнародний, регіональний і національний дискурси

Vovk Olha

SPATIAL EMBODIMENT OF PERSONAL HISTORY AS A PERSPECTIVE DIRECTION OF BIOGRAPHICAL STUDIES: ON THE EXAMPLE OF VASYL' NAZAROVYCH KARAZIN (1773–1842)

The existence of any person proceeds in concrete spatial and geographical coordinates. On the one hand, they largely determine the trajectory of his/her life path. In addition, on the other hand, “traces on the map” left by somebody should be considered as unique markers of a person’s business and creative activity. The humanities, including history, increasingly begin to pay attention to the study of area and ideas about it under the influence of “spatial turn”.

From this point of view the study of geographical coordinates of life and activity of a famous scientist, enlightener and public figure Vasyl' Nazarovych Karazin (1773–1842) looks extremely promising. His ancestors on his father’s side have come from the Balkan Peninsula. There being different versions of their ethnics (Bulgarian, Greek, Serbian etc.). On the mother’s side Vasyl' Karazin had Ukrainian roots, and he spent the most part of his life in Ukrainian territory [1, p. 50–51]. Therefore, as we can judge from Vasyl' Karazin’s activity’s results, he identified himself, on the one hand, with “dear Ukraine” (first of all, Slobidska Ukraine), and, on the other hand, with the region of Central and Southern Europe. For example, he dreamed of making Kharkiv part of European educational space, but with keeping and cultivation of local peculiarities and traditions.

Vasyl' Karazin is best known as a key organizational contributor to the establishment of Kharkiv University (1804) – one of the oldest in Eastern Europe. At the same time, he became the first Ukrainian encyclopedist and naturalist, whose achievements were literally ahead of his time. For example, it should be emphasized that results of his activity correlate with the 14 from 17 the Sustainable Development Goals adopted by the UN General Assembly in 2015 as a general plan for achieving peace and prosperity. Vasyl' Karazin produced several non-trivial and innovative ideas and initiatives. In addition to the already mentioned founding of Kharkiv University, he is also famous as founder of the Philotechnical society, the first in

Ukraine and one of the oldest in Eastern Europe physical and technical society (1811). At the same time, he was the first in the world who articulated the necessity of the foundation of the wide network of meteorological stations for systematic weather observation (1810), and conducted the world's first scientific experiment on the synthesis of artificial diamonds (1823) [2].

Obviously, the uniqueness of Vasyl' Karazin's life path and achievements lies in the fact that he acts both as an outstanding figure on a global scale (no wonder his contemporaries called him a "universal man") and as a regional hero (according to contemporary scientific results, he has been meaning as the most respected figure in Kharkiv region since 19th century to the present-day) [3].

The most complete biobibliography of Vasyl' Karazin for today counts 1529 positions (of which 467 works by Karazin himself and 1062 publications about him) [4]. Of course, all biographers in their works to one degree or another outlined the spatial coordinates in which this historical figure acted. However, there are some publications where geographical factors are emphasized more clearly. Naturally, the biggest part of them are dedicated to the role of Vasyl' Karazin in the history of Kharkiv. As well, some articles describe his relations with Mykolaiv [5], Odesa [6], and other Ukrainian cities. In addition, an article dealing with multi-aspect coverage of Vasyl' Karazin's connections with foreign (in relation to his homeland) countries and cultures has been published recently [7]. At last, it should be remembered a bio-historiographical research where the massif of publications about Vasyl' Karazin has been analyzed including by geographical principle [8].

Nevertheless, there is no special scientific research in which the spatial embodiment of Vasyl' Karazin's multifaceted activity and the perpetuation of his memory in academic and mass circles would be comprehensively reflected. Furthermore, some significant aspects of the biography of this historical figure remain completely unexplained from a geographical point of view (e.g., the circle of his social contacts etc.). Thereby, it is obvious that to need to fill the identified information gaps, to integrate the obtained results into the already available pool of information, to systematize the collected data and to conduct a comprehensive historical and historiographical bio-mapping study [9].

Thus, it is important to ensure creating and further analytical processing of data banks about geographical localization of a wide range of biographical information about Vasyl' Karazin on a regional, all-Ukrainian, European and worldwide geographical scales. The author is convinced that it would be appropriate to collect and systematize not only direct data (about places that Vasyl' Karazin visited personally), but also indirect (information about countries, cities and regions where people with whom he communicated lived in; destinations that were described

by Vasyl' Karazin in his articles and ego-documents; as well as places where books and articles about him were published and where he was commemorated in the public space).

1. Болебрух А. Г., Куделко С. М., Хрідочкін А. В. Василь Назарович Каразін (1773–1842). Харків : Вид-во «Авто-Енергія», 2005. 348 с.
2. Vovk O. Vasyl Nazarovych Karazin – Prominent Scientist and Enlightener: A 21st Century Vision (to the 250th Birth Anniversary). *Revista de Etnologie și Culturologie*. 2023. Vol. XXXIV. P. 68–75.
3. Vovk O. Vasyl' Karazin (1773–1842) As «A Person of Frontier». *Матеріали 41-ї Міжнародної краєзнавчої конференції молодих учених «Краєзнавчі студії з глибини років і до сьогодні (до 100-річчя створення Харківської комісії краєзнавства)»*. Харків, 2024. С. 155–157. URL: <http://tronkocentr.karazin.ua/wp-content/img/2024/04/Materialy-41-Mizhnarodnoi-kraieznavchoi-konferentsii-molodykh-uchenikh.pdf> (дата звернення: 25.10.2024).
4. Vasili Nazarovici Karazin: Biobibliografie / Institutul Patrimoniului Cultural; alcătuitori : E. Berkovici, O. Vovk [et al.] ; articol introductiv : O. Vovk ; colegiul de redacție: S. Posohov (redactor-șef) [et al.] ; redactor bibliografic: S. Glibițka; traducători: N. Cerkașina [et al.]. Chișinău : Lexon-Prim, 2023. 275 p.
5. Гаврилов И. В., Пономарева Е. В. Каразины: николаевские реалии. *Слов'янський альманах*. 2008. С. 41–47.
6. Гончарук Т. В. Н. Каразин (1773–1842 рр.) та Одеса: до історії зв'язків засновника Харківського університету та «Нової Пальміри». *Інтелекція і влада. Серія : Історія*. 2012. № 26. С. 148–158.
7. Vovk O. Foreign Lands and Cultures in the Life and Work of Vasyl Karazin. *Wschodni Rocznik Humanistyczny*. Vol. 20, no 3. P. 203–222.
8. Вовк О. І. Постать Василя Каразіна в історіографії / наук. ред. С. М. Куделко. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 328 с.
9. Rossetto T. «And so I Unfold the Maps of My Life»: Bio-Mappings, Self-Writing and Cartographic Memoirs. *Geotema*. 2021. Vol. XXV, no. 66. P. 55–62.

Буличева Тамара, Гринюк Тетяна, Борисова Оксана

МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ, ВОЄННИЙ ТУРИЗМ ТА КОМЕМОРАЦІЯ

*“Завжди повертай обличчя до сонця,
і тіні залишаться позаду...”
(Волт Вітмен)*

Активна фаза російсько-української війни з 24 лютого 2022 року змінила світ назавжди, чітко окресливши межу між «цивілізованим майбуттям та депресивним минулим», добром і злом, правдою і кривдою, пам'яттю та забуттям. Попри стереотипне бачення впливу російської агресії на різні аспекти суспільного життя українців, світова спільнота нині намагається надавати посильну підтримку і «не втомилась» це робити. Так, 9 жовтня 2024 року міністр культу-